

Lokálny zdroj je skvelý nápad

ROZHOVOR

Túžba po centrálnom riadení a stále väčšej regulácii je dedičstvo minulosti, ktoré sa zo slovenskej energetiky nevytratilo. To obnoviteľným zdrojom a inováciám vôbec neprospieva. Lokálny zdroj tu už mohol byť niekoľko rokov, tvrdí Pavol Poláček, odborník na energetiku a obnoviteľné zdroje energie z advokátskej kancelárie Poláček & Partners.

Marta Svitková

marta.svitkova@mafraslovakia.sk

Novela zákona o obnoviteľných zdrojoch energie, ktorá začne platiť od januára budúceho roka, zavádza nový pojem lokálny zdroj. Môžete vysvetliť, čo to znamená?

Ide o zariadenie na výrobu elektriny, ktoré má slúžiť na pokrytie vlastnej spotreby v odbornom mieste. Ako príklad by som uviedol nákupné centrum, ktoré si na strechu svojej budovy nainštaluje fotovoltaické panely a s ich pomocou si bude vyrábať elektrinu, ktorú aj spotrebuje. Lokálny zdroj musí vyrábať energiu iba z obnoviteľných zdrojov energie, ako sú voda, vietor, slnko, biomasa, bioplyn, geotermálna energia a podobne.

Ako vnímate zavedenie inštitútu lokálneho zdroja do legislatívy?

Je to veľmi dobrý nápad. Ide v súlade s najnovšími európskymi trendmi, ako je decentralizovaná energetika. Dôraz sa kladie na prosumera – výrobcu a spotrebiteľa v jednej osobe, ktorý si elektrinu sám vyrába aj spotrebuje. Tu by som chcel podotknúť, že hlavným iniciátorom myšlienky lokálneho zdroja bola Slovenská asociácia fotovoltaického priemyslu a OZE, ktorá ho veľmi intenzívne presadzovala niekoľko rokov.

Ák veľké zariadenie si môže záujemca nainštalovať?

Zákon obmedzuje maximálny inštalovaný výkon lokálneho zdroja na 500 kW. Keďže ide o zdroj určený predovšetkým na výrobu elektriny pre vlastnú spotrebu, zákonodarca zároveň stanovil ďalšie obmedzenie. Inštalovaný výkon lokálneho zdroja nesmie byť väčší ako maximálna rezervovaná kapacita odborného miesta. Cieľom obmedzenia je, aby výrobca nevyrábal viac výkonu, ako je schopný sám spotrebovať.

Čo ak predsa len v určitom okamihu vyrobí viac elektriny, ako sám spotrebuje?

Dodávanie nadbytočnej elektriny do distribučnej sústavy zákon toleruje v rozsahu najviac desať percent inštalovaného výkonu, a to iba počas dvoch za sebou nasledujúcich štvrt hodín. Prekročenie tohto limitu znamená neoprávnenú dodávku elektriny do sústavy a distribučná spoločnosť bude môcť výrobcu odpojiť. Lokálny zdroj preto treba navrhnuť tak, aby k „posielaniu“ prebytkov elektriny do sústavy dochádzalo len v minimálnom rozsahu.

Ak bude lokálny zdroj prevádzkovať osoba, ktorá má povolenie na podnikanie v energetike, situácia bude trochu odlišná. Takýto výrobca bude môcť

prebytočnú elektrinu predávať ostatným účastníkom trhu. Nesmie však presiahnuť limit desať percent inštalovaného výkonu lokálneho zdroja. Navyše, výrobca je povinný uzatvoriť všetky zmluvy súvisiace s dodávkou elektriny a plniť si množstvo všakovakých povinností súvisiacich s podnikaním v energetike.

Počíta zákon s nejakou formou podpory pre lokálny zdroj?

Lokálny zdroj nebude nijako dotovaný, nebude mať nárok na doplatok, príplatok, ani na výkup elektriny za špeciálnu cenu. S nejakými benefitmi zákon predsa len počíta. Lokálny zdroj má právo na bezplatné a prednostné pripojenie do distribučnej sústavy. V rámci pripájania má výrobca právo na bezplatnú výmenu elektromeru za taký, ktorý je schopný zaznamenať aj odovzdané aj odobrané množstvo elektriny.

Myslíte si, že bude záujem vyrábať si vlastnú elektrinu?

Myslím si, že o lokálny zdroj bude záujem. Naši klienti sa naň už nejaký čas pýtajú. Z čisto praktického hľadiska môže priniesť nižší účet za elektrinu. Trhová cena elektriny sa dnes pohybuje na úrovni približne 60 eur za MWh a predpokladám, že bude naďalej rásť. Navyše, výrobca elektriny v lokálnom zdroji je oslobodený od platenia tarify za prevádzkovanie systému (takzvaná TPS) na všetku vyrobenú elektrinu, ktorú sám spotrebuje. Tarifa dnes predstavuje približne 27 eur za MWh. Toto sú pomerne značné úspory. Treba zobrať do úvahy aj to, že ceny niektorých technológií za posledné roky niekoľkonásobne klesli. Postaví si vlastnú elektrárňu bez štátnej podpory preto vôbec nemusí byť zlý nápad. Lokálny zdroj je skvelý nápad napríklad pre výrobné haly, rôzne logistické centrá, nákupné strediská a administratívne budovy.

Čo potrebuje potenciálny záujemca vedieť o prevádzke?

Výroba elektriny v lokálnom zdroji nespadá do režimu podnikania v energetike. To znamená, že na ňu nie je potrebné získať osobitné povolenie. Výrobca tak bude mať o niečo jednoduchší život a nebudú ho trápiť všetky povinnosti vyplývajúce zo zložitej energetickej regulácie. Administratívny postup pre inštaláciu je pomerne jednoduchý. Záujemca musí v prvom rade získať súhlasné stanovisko prevádzkovateľa distribučnej sústavy k rezervovanej kapacite. Ten je povinný

Zavedenie lokálneho zdroja môže verejnosti priniesť úsporu vo výdavkoch za elektrinu a viac zelenej energie.

SNÍMKY: ARCHÍV P. P.

stanovisko vydať do 15 dní od doručenia žiadosti. Stanovisko platí šesť mesiacov. Počas tohto obdobia je potrebné zariadenie vybudovať a prevádzkovateľovi distribučnej sústavy oznámiť uvedenie lokálneho zdroja do prevádzky. Tiež je potrebné uzavrieť zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy.

Prečo sme doteraz nemali v legislatíve aj v praxi lokálny zdroj?

Je to kombinácia viacerých vecí. Naša energetika je ešte stále poznačená prehnaným regulačným apetítom. Túžba po centrálnom riadení a čoraz väčšej regulácii je dedičstvo minulosti, ktoré sa z energetiky nevytratilo. To obnoviteľným zdrojom a inováciám vôbec neprospieva.

Lokálny zdroj tu už mohol byť niekoľko rokov. Nahrávať tomu nízke ceny technológií, ktoré umožňujú vybudovanie zdroja aj bez štátnej podpory. Od roku 2013 však u nás platí „stop stav“ a do distribučnej sústavy sa nepripájajú žiadne nové zdroje nad 10 kW. Lokálny zdroj by to mohol prelomiť. Je tu však jedno ale.

Čo máte na mysli?

Kľúče od miešačky bude v rukách držať ministerstvo hospodárstva. Podľa zákona bude ministerstvo na svojej internetovej stránke každý rok zverejňovať

inštalovaný výkon v lokálnych zdrojoch, ktoré je možné do sústavy pripojiť. Na rok 2019 by táto informácia mala byť zverejnená do 28. 2. 2019. Ak teda ministerstvo povie, že nič, tak nič. Otázne je, ako sa proti tomu bude možné brániť. Novela to vôbec nerieši. Veľa bude závisieť aj od toho, ako sa k lokálnemu zdroju postavia distribučné spoločnosti.

Tie totiž budú vydávať stanovisko k rezervovanej kapacite. A bez ich kladného stanoviska sa lokálny zdroj nebude dať postaviť. Ani v tomto prípade však novela nerieši, ako sa proti negatívne stanovisku bude možné brániť.

Čo si sľubuje verejnosť a čo štát od lokálnych zdrojov?

Pre mňa osobne je dôležité, že výroba elektriny sa otvára širokému okruhu osôb. Okrem domácností, ktoré sú podporované v rámci projektu zelenej domácnosti, si tak budú môcť elektrinu na vlastnú spotrebu vyrábať aj podnikatelia, a to v režime mimo zložitej energetickej regulácie. Zavedenie lokálneho zdroja môže verejnosti priniesť úsporu vo výdavkoch za elektrinu a viac zelenej energie.

Štátu lokálny zdroj pomôže pri plnení záväzkov voči Európskej únii, najmä čo sa týka podielu vyrobenej elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. A nebude ho to v podstate nič stať.

Ovplyvní to fungovanie energetiky na Slovensku?

KTO JE PAVOL POLÁČEK

partner v advokátskej kancelárii Poláček & Partners. Vyštudoval právo na univerzitách v Paríži, Štrasburgu, Leuvene a Bratislave. Medzinárodné ratingové publikácie ho odporúčajú ako popredného odborníka na energetiku, stavebníctvo a riešenie sporov. Pôsobí ako rozhodca Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory.

Lokálny zdroj môže oživiť obnoviteľné zdroje energie a zvýšiť celkový podiel zelenej energie na Slovensku. Pre mňa je veľmi dôležité, že sa po dlhých rokoch konečne prelomí stop stav. A hlavne, lokálny zdroj pomôže ľuďom. Vytvorí priestor na nové možnosti v energetike a nápady v podnikaní. Lokálny zdroj rozptápa laby centralizovanej energetiky. Je značkou otvorenosti, menšieho vplyvu štátu a väčšej slobody.

Čo považujete za najväčší nedostatok novely zákona v oblasti fungovania lokálnych zdrojov?

Zákon výrobcom bráni v tom, aby obchodovali s prebytočnou elektrinou a predávali ju iným osobám. Zákon tu stanovuje maximálny strop 10 percent inštalovaného výkonu a vyžaduje osobitné povolenie na podnikanie v energetike. V praxi tak výrobca elektriny, ktorý si nainštaluje fotovoltaické elektrárne s maximálnym možným výkonom, bude môcť predávať iba 55 MWh elektriny ročne. Zákon tu stanovuje maximálny strop 10 percent inštalovaného výkonu a vyžaduje osobitné povolenie na podnikanie v energetike. V praxi tak výrobca elektriny, ktorý si nainštaluje fotovoltaické elektrárne s maximálnym možným výkonom, bude môcť predávať iba 55 MWh elektriny ročne. Oveľa lepšie by bolo, keby výrobca mohol s vyrobenou elektrinou voľne obchodovať a predávať ju iným subjektom bez podobných obmedzení a špeciálnych povolení. Takto je nastavený aj zimný energetický balíček Európskej komisie. Ten vyžaduje, aby výrobcovia mali možnosť ďalej predávať až 500 MWh elektriny ročne bez osobitného povolenia na podnikanie v energetike. Ale všetko postupne. Prvý krok je najdôležitejší.